

Öts sid 9

Eva Lundevall

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

VERKSAMHET

OCH

EKONOMISK FÖRVALTNING

ÅR 1962

VALKOMMITTENS FÖRSLAG

TILL STADGEENLIGA VAL

ORDINARIE STÄMMA DEN 15 MAJ 1963 KL. 15.00

LOKAL: BRUNKEBERGSTORG 20, STOCKHOLM

Valkommittens förslag till stadgeenliga val

I enlighet med STF:s nya stadgar har en valkommitté utsetts, bestående av:
av STF:s ordförande utsedd ordförande: civilingenjör Leif Tranæus

representant för SER:	direktör Torsten Skytt
» » SMR:	marinöverdirektör Ivar Oldenburg
» » SVR:	professor Torsten Åström
av övriga primärorganisationer gemensamt utsedda representanter:	direktör Bengt Oom distriktslantmätare Nils Sjölin civilingenjör Sigvard Strandh

Den sålunda sammansatta valkommittén har framlagt följande enhälliga förslag:

Presidieledamöter för tiden 1.9. 1963—31.8. 1964

ordförande:	direktör Bengt Wijkman	(nyval)
vice ordförande:	direktör Sigvard Hellestam	(nyval)
vice ordförande:	direktör Bengt Axelson	(nyval)

Revisorer för kalenderåret 1963:

ordinarie:	civilingenjör Sven Anderberg	(omval)
	civilingenjör Henrik Sörensson	..	(nyval)
	aukt. revisorn H. G. Saxlund	(omval)
suppleanter:	tekn. dr Gösta Flemmert	(omval)
	marindirektör Göran Hultgren	(nyval)
	aukt. revisorn Torbjörn Björner	..	(omval)
	(för aukt. revisorn H. G. Saxlund)		

Berättelse över verksamheten 1962

Under 1962, STF:s 101:sta verksamhetsår, avslutades den formella delen av föreningens omorganisation. Stämman i maj antog de nya stadgarna som ombildar STF till en topporganisation för de medlemssammanslutningar, som i fortsättningen konstituerar STF. Utan bekymmer har övergången inte varit, men vid årets slut står sammanslutningar för samtliga tekniska fack, så som de definieras vid de tekniska högskolorna, som medlemmar i STF. Allsidigheten är därmed bevarad och topporganisationen kan på ett representativt sätt hävda hela civilingenjörskårens ställning i samhället. (Organisationer inom STF se sid. 11.)

Organisationsarbetet har varit omfattande och tidskrävande. Det är att hoppas att krafterna framgent får inriktas på de många väntande externa uppgifterna, vilka nu tillbakaträngts. Kvar står emellertid frågan: »Vart ska' vi ta' vägen?», som genom Stockholms stads expropriation av nuvarande föreningshemmet vid Brunkebergstorg för sin lösning endast medges en knapp tidsmarginal. Anskaffandet av ett nytt Ingenjörernas Hus kommer därför att under 1963 kräva stora insatser, där ett av olika orsaker starkt decimerat kansli inte är rustat att vid sidan därom bygga upp en intensifierad extern verksamhet.

Den livliga remissverksamheten under 1962 är ett glädjande uttryck för vad som kan göras, då erforderliga krafter på ett effektivt sätt kan bevaka utredningsverksamheten i Sverige. Följande remisser har inkommit och besvarats:

»Användningen av August Abrahamsons stiftelse å Nääs.»

Ecklesiastikdepartementet hade begärt STF:s yttrande beträffande tre alternativa förslag för stiftelsens fortsatta användning. Det som intresserat STF har varit förslaget att till Nääs förlägga en kursgård. Den skulle kunna användas till internatkurser i göteborgstrakten. Föreningen fann emellertid de gjorda beräkningarna väl optimistiska och framhöll det som önskvärt att plats för fler än 35 deltagare inkalkylerades samtidigt som den outnyttjade tiden sannolikt måste förutsättas bli längre än man i kostnadsförslaget räknat med.

»Nordisk Patentlagstiftning.» Gemensamt med Sveriges Civilingenjörsförbund har STF konstaterat att de nordiska kommittéerna utfört ett synnerligen förjänstfullt arbete. Bl. a. tillstyrka föreningarna de skärpta kraven på uppfinningshöjd, liksom på absolut eller generell nyhet. Däremot finner inte föreningarna att kommittéernas inskränkningar beträffande produktpatent ifråga om kemiska föreningar är riktigt utformade.

Begreppet företagsuppfinning bör icke införas. Tidsfristen för iuvändning

bör förlängas från 2 till 3 månader. Påföljderna för patentintrång bör i lagtexten utsträckas till att omfatta även medverkan till intrång.

»Säkerhetsinspektion av motorfordon och släpvagnar.» STF, som anser att säkerhetsinspektion av motorfordon bör införas, finner det nödvändigt att även andra åtgärder, exempelvis kontroll av försäljningen av begagnade bilar, kompletterar inspektionen. Då bil byter ägare bör den besiktigas oberoende av annan inspektion.

Säkerhetsinspektionen bör av flera skäl igångsättas successivt med början med fordon över 8 års ålder.

Vid planeringen av inspektionen på längre sikt bör man utgå från den alldeles påtagliga utvecklingen på fordonssidan mot allt bättre konstruktioner. Biltillverkarna börjar också utsträcka garantitiden och därmed får de ett ekonomiskt intresse av att hålla summan av tillverknings- och underhållskostnaderna under garantitiden så låga som möjligt.

Sett mot sådana framtidsperspektiv förefaller det mindre välbetänkt att bygga ut en säkerhetsinspektion så att den från början omfattar även nyare fordon.

»Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation.» STF har i sitt yttrande begränsat sig till några kortfattade synpunkter på i betänkandet berörda frågor av mer allmän betydelse.

Så finner föreningen, ehuru utredningen inte i direktiven givits utrymme föreslå det, att en uppdelning av byggnadsstyrelsen i två verk är nödvändig. Ett verk för byggnads- och förvaltningsuppgiften. Ett för uppgiften som centralt organ inom byggnads- och planväsendet.

»Naturen och samhället.» Naturvårdsutredningens förslag hälsas med tillfredsställelse av STF. Men behovet av naturområden för rekreation får inte överskattas, eftersom människornas fritidsvanor ändras tid efter annan. Naturreservaten bör avsättas i stället för att fridlysas.

En restriktiv lagtillämpning bör eftersträvas vid förbud mot skyltar i naturen.

STF föreslår vidare vissa omformuleringar i lagtexten för att understryka kommunernas ansvar för naturvården. Utredningens förslag till avgift för fritidsbebyggelse avstyrkes av STF.

»Inrättandet av ett sprängtekniskt institut.» STF anser bl. a. att inrättandet av ett bergsprängningsinstitut ej är aktuellt; att frågan om forskning och samordning av framkomna resultat inom bergsprängningsteknik löses genom redan existerande institutioner; att materialprovning fortfarande kan ske enligt hittills utvecklad praxis; att utbildningen bör utbyggas och stärkas.

»Statskontorets rapport ang. Universitetsväsendets organisation.» STF finner det glädjande att många av de synpunkter föreningens »Skuggkommitté» framförde i en tidigare skrivelse återfinnes i Statskontorets rapport.

Rent allmänt instämmer STF således helt i rapportens riktning, nämligen den att »söka anvisa former för en radikal förkortning av ärendevägarna».

»Behov av ingenjörer för önskad produktionsutveckling.» Behovet är så stort att alla tänkbara utvägar måste prövas för att lätta situationen. Att snabbast möjliga utbyggnad av utbildningskapaciteten på olika nivåer ur både samhällets och individens synpunkt är förmånligt synes stå utom varje tvivel. Under uppbyggnadsperioden kommer behovet av »feed back» av civilingenjörer som lärare och forskare att bli utomordentligt starkt och minska »utbudet» av dylika tekniker på den övriga marknaden.

Som synes intar alltså utbildningsfrågorna en framträdande plats.

Avdelningen för Teknisk Utbildning

har därför också detta år varit särskilt aktiv. Den har haft det ansvarsfulla uppdraget att genom sin »Skuggkommitté» följa Universitetsutredningens arbete och i överläggningar med utredningsmännen medverka i arbetet. Inom STF har Teknisk Utbildning ålagts uppgiften att samordna föreningens förarbeten och slutligt utforma STF:s remissvar.

Inom avdelningen har i likhet med föregående år särskilt tillsatta sakkunniga bedömt den praktisk-tekniska verksamhet och vetenskapliga kompetens, som vid tekniska gymnasier tjänstgörande lektorer önskat återopa för placering i högre lönegrad.

Avdelningen erhöll på sitt årsmöte den 4/9 av pol. mag Jan Rydén, Industriförbundet, en redogörelse för den rapport Statskontoret på uppdrag av Universitetsutredningen låtit utarbeta rörande Universitetsväsendets organisation.

Den 28/11 behandlades Industrihögskoleidéen av studierektor Erneberg och överingenjör Simmons.

Avdelningen för Kärnteknik

Under året skedde namnbytet från Atomteknik till Kärnteknik.

Föredrag hölls den 2/2 av dr H J Brückner, AEG, Frankfurt, om »Kahl als Beispiel für Versuchsatomkraftwerke».

Den 9/5 berättade tekn. lic. E Svenke, Atomenergi, om »Studsvik — hur en atomforskningsstation kommer till och hur den arbetar».

Höstterminen inleddes med ett föredrag den 26/9 av dr W Podolny, Pratt & Whitney Aircraft, USA, vilket hade titeln »Nuclear energy for space propulsion».

Den 31/10 höll civilingenjör Alf Larsson, Atomenergi, ett föredrag om »Plutonium ur svenskt reaktorbränsle — ett förprojekt».

Årets sista föredrag den 18/12 hölls av sir William Cook, UKAEA, London, om »Fast reactor development in the United Kingdom».

Svenska Föreningen för Medicinsk Fysik och Teknik

Föreningen planlägger vid årsskiftet en aktivering av verksamheten på så sätt, att vid föreningens sammanträden, 2 per termin, avhandlas dels teoretiska spörsmål dels tillämpade medicinskt tekniska frågeställningar.

Under 1962 träffades överenskommelse rörande samverkan mellan föreningen och Fysiologföreningen. Detta ger bl. a. möjlighet att deltaga i Fysiologföreningens sammankomster.

I maj höll dr N Ogle, USA, en av de mest kända forskarna inom området synvarseblivning, föreläsning över ämnet »Contrast thresholds of the eye and blurring of the retinal image».

Avdelningen för Regleringsteknik

har under året anordnat fem föredragsaftnar.

Den 14/3 höll civilingenjör Eric Persson, ASEA, föredrag om »En enkel approximativ metod för analys och syntes av reglersystem med samplad reglering».

Den 9/4 gemensamt med Ingeniörsvetenskapsakademien ägnades åt »Dimensionering av optimale regleringssystemer — nogle grundläggande problem» med professor Jens R Jensen, Danmarks Tekniska Högskola som föredragshållare.

Den 15/5 var avdelningen inbjuden till föredragsafton anordnad av Tekniska Fysikers Förening. Professor L von Håmös talade över ämnet »Tekniska och biologiska reglersystem — en jämförelse».

Den 13/9 talade fil. lic. N Åslund över ämnet »Om adaptiv reglering» samt delgav intryck från ett symposium över självadaptiva system anordnat av IFAC i Rom den 26—28 april 1962. Som bekant är avdelningen det svenska kontaktorganet med International Federation of Automatic Control.

Den 6/11 slutligen talade dr Lars Löfgren över ämnet »Självreparation och självreproduktion i automatteoretisk belysning». Föredragshållaren redogjorde också för intryck från ett internationellt symposium om »Relay Systems and Finite Automata» anordnat av IFAC i Moskva den 24 september —2 oktober 1962.

Primärorganisationerna har under året i egen regi svarat för närmare ett tvåhundra föredrag. Resp. organisationer lämnar i särskilda årsberättelser information härom och om annan av dem företagen aktivitet.

Kontakt med utlandet

Dominerande i det internationella ingenjörsföreningsarbetet har också 1962 varit förberedelserna för det förenade Europa.

På kontinenten är aktiviteten stor och ett livligt intresse ägnas de frågor som sammanhänger med en blivande gemensam arbetsmarknad. Inom

sammanslutningen FEANI fortgår det mödosamma arbetet med uppgörandet av ett europeiskt ingenjörregister.

Ännu syns man från svenskt ingenjörshåll knappast ha beaktat det intresse vårt land röner som ett blivande lukrativt arbetsfält för tekniker av alla slag den dag portarna öppnas mot det övriga Europa. Själva måste vi skaffa oss förtrogenhet om arbetsförhållanden och villkor i andra länder för att rätt och snabbt anpassa oss till de möjligheter som ligger framför oss. Inom STF planeras en omfattande upplysningsverksamhet i svenska ingenjörskretsar för att stimulera till arbete och studier utomlands. Kontakt skall i dessa avseenden tagas främst med Exportföreningen och Nämnden för internationellt bistånd.

Hjälpen till utvecklingsländerna har kunnat glädja sig åt ett växande intresse från ingenjörernas sida. Deras sakliga och omdömesgilla rapporter från arbetsfälten i U-länderna har verksamt bidragit till en ändrad utformning av den svenska hjälpen. De splittrade enmannainsatserna ersätts successivt med mera långsiktiga, brett upplagda aktioner som synas bättre ägnade att lämna bestående resultat.

Kommittéer

STF:s *taxekommitté* har under 1962 endast gjort mindre framsteg i det segslietna arbetet fram mot nya allmänna normer för rådgivande ingenjör- och arkitektverksamhet. Speciellt skadeståndsklausulen har varit föremål för grundliga expertundersökningar som bl. a. lett till förhandlingar med försäkringsbolagen om möjliga försäkringsformer i sammanhanget. Sedan vid årets slut expertundersökningarna i stort sett avslutats synas förutsättningarna ljusna för ett avslutande av revideringsarbetet.

STF:s *kontraktskommitté* har fortsatt sitt brett upplagda arbete och ett antal subkommittéer har varit i livlig verksamhet för att utreda och formulera olika avsnitt av det slutliga betänkandet.

Normkommittén för vatten och avlopp. Under hösten reorganiserades kommittén.

På grund av utvecklingen inom anläggningstekniken för vatten- och avloppsledning har vissa bestämmelser i den nuvarande handboken mist sin aktualitet. Kommittén avser därför att utge en reviderad 3:e upplaga av handboken. Arbetet härmed kommer att påbörjas omedelbart efter årsskiftet.

I subkommittén för spontnormer har under året utarbetats ett förslag till spontnormer, som snart utsändes på remiss.

Kommittén Reklam för ingenjörsyrket. Stillfilmen »Morgondagens Män» har också under detta år visats med framgång för skolungdomen. Informationsverksamheten startades i början av februari med att rektorerna vid

22 läroverk brevlades informerades om »Morgondagens Män» och i vilka olika former upplysningen av skolungdomen kunde bedrivas.

Vid mars månads utgång hade c:a 2 500 elever nåtts av »Morgondagens Män» genom STF:s representant och dessutom i Stockholm 400 elever genom egna yrkesvalslärare genom STF:s bild- och ljudband. C:a 3 700 elever hade erhållit broschyren »Matematik — Ditt yrke». Dessutom har samtliga 8:e klassister i Göteborg sett »Morgondagens Män» i Göteborgs Skolstyrelsens regi.

För 1963 planeras, mot bakgrunden av de i år vunna framgångarna, en utvidgning av verksamheten.

Skuggkommittén. Förväntningarna att Universitetsutredningens stora organisationsförslag skulle föreligga färdigt innan årsskiftet gäckades. Skuggkommittén, som fortlöpande deltagit i överläggningar om förslagets utformning, har emellertid en god inblick i vad som komma skall. Genom de omsorgsfulla förstudier som Skuggkommittén sålunda kunnat bedriva står den väl rustad att på ett allsidigt och grundligt sätt bereda STF:s remissvar.

Inför behandlingen av det stora betänkandet har till kommittén knutits en särskild arvodessekreterare.

Byggnadskommittén. En allvarlig situation har uppstått för STF. Stockholms Stads ultimativa krav att föreningen skall vara borta från sina nuvarande lokaler den 1 april 1966 innebär att husfrågan är i ett trängt tidsläge. Byggnadskommitténs många förslag till lösningar har efter noggrann granskning och efter ingående förhandlingar decimerats avsevärt utan att något avgörande kunnat träffas. En del projekt har visat sig bli för kostsamma och omfattande för att kunna bemästras med de resurser STF kan mobilisera. Andra har inte erbjudit tillfredsställande lösningar, då förhandlingar om erforderliga stadsplaneändringar inte lett till godtagbara resultat.

Tiden blir allt knappare och ansträngningarna intensifieras för att finna en utväg. Mot årets slut förelåg ett intressant bytesförslag som bearbetas och är föremål för ingående förhandlingar med ägaren Stockholms Stad.

Representation

STF har under året varit kontinuerligt representerad i följande sammanhang

i Sverige: Tekniska Muséets styrelse
Sveriges Teknisk-Industriella Skiljedomsinstitut
Sveriges Standardiseringskommission
Svenska Industrins Praktiknämnd

= Fédération Européenne d'Associations Nationales d'Ingenieurs

SIN=Svenska Ingenjörföreningarnas Nämnd
Samarbetsnämnden STF—TLI (=Tekniska Läroverkens Ingenjörförbund)
Svenska Uppfinnarekontoret
Svenska Centralkommittén för internationella ingenjörskongresser
Svenska Nationalkommittén för Kemi
Svenska Nationalkommittén för Mekanik
Nämnden för internationella expert- och stipendieärenden
Forskarnas Kontaktorgan
Stiftelsen Unga Forskare

i utlandet: EUSEC = Conference of Representatives of Engineering Societies of Western Europe and the United States of America
EUSEC Education and Training of Engineers
EUSEC Advisory Committee

FEANI = International Federation of Atomic Control
De nordiska ingenjörföreningarnas samarbetskommitté
Nordiska Vägtekniska Förbundet

IFAC

varjämte direktkontakter i olika sammanhang förmedlats mellan primärorganisationer och deras motsvarigheter utomlands.

Fortbildningsverksamheten

Av årets 1031 kurstimmar har 685 dvs 66,5 % varit förlagda på andra platser än Stockholm. 24 av de 35 kurserna har arrangerats i samarbete med Tekniska Läroverkens Ingenjörförbund inom ramen för gällande avtal mellan de båda föreningarna.

Härutöver har TLI arrangerat 5 kurser i samarbete med STF på sammanlagt 110 kurstimmar med totalt 386 deltagare.

Samarbetet med TLI har ytterligare utvidgats och stärkts under året genom det utökade antalet gemensamma kurser.

Kurser har även arrangerats i samarbete med följande:

Föreningen för industriell elteknik
Kontrollingenjörernas Förening
Kgl Lantmäteristyrrelsen
Svenska Arkitekters Riksförbund
Svenska Belysningssällskapet
Svenska Byggnadsentreprenörföreningen
Svenska Elverksföreningen
Svenska Föreningen för ljuskultur

Svenska Metallografförbundet
Sydsvenska Belysningsällskapet
Västra Sveriges Arkitektförening.

Kontakter med de med STF korresponderande tekniska föreningarna ute i landet och samarbetet med STF:s nordiska systerföreningar har fortsatt.

Teknisk Tidskrift

Teknisk Tidskrift utkom under 1962 med 48 häften om sammanlagt 3520 sidor, varav 1412 sidor utgjordes av redaktionell text. I specialhäften behandlades Teknik i skogsbruket, Försöksreaktorn R2 i Studsvik samt Oxelösunds Järnverk. Karaktär av specialhäfte hade även det häfte, som utkom till det svenska militärflygets femtioårsjubileum och som beskrev vapensystemet 35 Draken.

De 177 under 1962 införda uppsatserna, om totalt 776 sidor, fördelade sig på olika fack enligt följande (medeltal för 1952—1961 inom parentes):

Elteknik	25	(20)
Mekanik, skeppsbyggnad, flygteknik	43	(46)
Väg- och vattenbyggnad, lantmåteri	29	(28)
Kemi och bergsvetenskap	30	(27)
Teknisk fysik	22	(23)
Övrigt	28	(26)

Antalet införda tekniska notiser var 790, 499 »Händelser» rapporterades och tekniska glimtar gavs i 168 smånotiser. Av de 674 recensionerna avsåg 125 svenska böcker, dessutom anmäldes 169 kataloger och liknande smärre tryck. Antalet anmälda nya tidskrifter var 65. Under rubriken STF rapporterades föredrag och diskussioner vid 101 sammanträden.

Den tryckta upplagan var vid årets början 15 600 och höjdes successivt till 16 200 huvudsakligen på grund av ökat medlemsantal i STF. Den av TS kontrollerade distribuerade upplagan 1962 var 15 146, varav 12 262 utgjorde medlemsupplaga och 2 551 försåld upplaga.

Tidskriftens ekonomi har under senare år försämrats och visade för 1962 underskott, vilket ej hänt sedan 1951. Underskott har uppkommit trots att annonspriserna höjdes ca 13 % vid ingången av 1962. Orsaken är ständigt stegrade produktions- och distributionskostnader för en successivt ökad upplaga. Lönekostnader och allmänna omkostnaders andel i totalomslutningen har däremot icke stigit mer än några tiondels procent sedan 1953. Inför 1963 har annonspriserna höjts ytterligare 10 % och prenumerationspriset 40 %.

Organisationer inom STF

Medlemmar

Primärorganisationerna

Svenska Bergsmannaföreningen SBF
Svenska Elektroingenjörers Riksförening SER
Svenska Kemiingenjörers Riksförening SKR
Svenska Mekanisters Riksförening SMR
Svenska Väg- och Vattenbyggares Riksförbund SVR
Sveriges Lantmätareförening SLF
Tekniska Fysikers Förening TFF

Allmänna avdelningen samt övergångsvis

Avdelningen Svenska Arkitektföreningen SA
Svenska Ingenjörföreningen för Ekonomi och
Organisation SIFEO

Specialavdelningar

Avdelningen för Teknisk Utbildning
Avdelningen för Data- och Beräkningsmaskiner
Avdelningen för Grafisk Teknik
Avdelningen för Kärnteknik
Avdelningen för Regleringsteknik

Ansluten till STF är vidare

Svenska Föreningen för Medicinsk Fysik och Teknik

Vid årsskiftet 62—63 uppgick i STF antalet:

Medlemmar (organisationer) till 10.
Ledamöter (utom juniorer) till 12.300.